

בס"ד. שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול, ה'תשכ"ז.

בלתי מוגה

א. הביאור בדברי אדמו"ר מהוריי"צ¹ שביום הולדת רבינו הזקן בח"י אלול שנת קה"ת, נעשה הבעש"ט² בן מ"ז שנה, והתחיל לומר* קאָפּיטל מ"ח³: "גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו",

— בהקדם ביאור מארז"ל⁴ "אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו", שע"י עבודת בני"י לעשות מריבוי הנבראים (שנתהוו ע"י שם אלקים, לשון רבים)⁵ מכון ליחודו ית' (דכיון שהתחלת הבריאה היתה באופן ש"במאמר אחד יכול להבראות"⁶, הנה גם לאחרי שנתפרטו לעשרה מאמרות⁷, חילופיהן ותמורותיהן כו"⁸, יכולים בני"י לפעול בהם ענין האחדות), אזי מתגלה אמיתית ענין אחדות הוי', ללא הגבלות, שזהו אמיתית התואר "גדול"; והשייכות לרבינו הזקן, מייסד תורת חסידות חב"ד, כיון שע"י הסברת אחדות הוי' בשכל אנושי, נתגלה אמיתית האחדות ד"אין עוד מלבדו"⁹ —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁰ בלקו"ש ח"ט ע' 156

ואילך.

(* ענין חזיבור השנים, וכן — האמירה.

-
<p>מאחדות הפשוטה.
 (6) אבות רפ"ה.
 (7) כי, הפנימיות של העשרה מאמרות הוא ה"מאמר אחד". וכמו בספירות, שאף שיש עשר ספירות, הנה האור (שהוא פנימיותם) הוא בכל הספירות בשוה.
 (8) ראה תניא שעה"ה"א בתחלתו ובסופו.
 (9) ואתחנן ד, לה.
 (10) בשילוב שיחת ש"פ תבוא תשכ"ה.</p> | <p>(1) שיחת ח"י אלול תש"ד ס"ב (סה"ש תש"ד ע' 162). וראה גם שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול תשי"ג סכ"א ואילך (תו"מ ח"ט ע' 170 ואילך).
 (2) שגם הוא נולד בח"י אלול (שלכן נקרא "יום הולדת את שני המאורות הגדולים") — בשנת נח"ת.
 (3) פסוק ב.
 (4) נסמן בלקו"ש שבפנים הערה 27.
 (5) ולכן, ל"ב פעמים אלקים נאמר במעשה בראשית (זח"ג רטז, סע"ב. ועוד), דקאי על כללות ענין הבריאה, כולל גם בריאה דכללות, ועד לשרש ומקור הראשון לפני הצמצום, שנחשב כבר לענין של ריבוי (אלקים לשון רבים)*, כיון שכבר יצא</p> |
|---|---|
-
- (* ולהעיר גם ממ"ש "נעשה" (בראשית א, כו), לשון רבים, דאף שעו"נ "כתוב והרוצה לשעות יטעה" (ב"ר פ"ח, ח), הרי כיון שכך נכתב בתורה שהיא "תורת אמת", בהכרח לומר, שיש לזה איזו אחיזה באמיתית הענינים.

ב. ויש להוסיף בכהנ"ל בפרטיות יותר:

בנוגע לענין ד"גדול הוי" — לכאורה אינו מובן:

איך שייך לומר על הקב"ה ענין של גדולה — בה בשעה ש"במקום שאתה מוצא גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו"¹¹, היינו, שהגדולה עצמה היא ענוה אצלו ית'¹², להיותו באין ערוך לגמרי מכל הענינים, באין ערוך גם לגבי "אלף אלפים ישמשוני וגו'"¹³,

— וכמבואר בתניא¹⁴ ש"לגבי דבר שהוא בבחי' בלי גבול ומספר כלל, אין כנגדו שום ערך במספרים, שאפילו אלף אלפים וריבוא רבבות אינן אפילו כערך מספר אחד לגבי אלף אלפים וריבוא רבבות, אלא כלא ממש חשיבי". וכל זה אפילו בנוגע למספר לגבי בלי מספר, שגם "בלי מספר" הוא בגדר המספר, אלא שאי אפשר לסופרו; ועאכ"כ כשמדובר אודות האין ערוך של נברא לגבי בורא, שאין שום צד השוה ביניהם. ובפרט שזהו יותר אין ערוך מאשר נברא לבורא, כיון שהוא ית' למעלה גם מ"בורא", שהרי "לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהווים ממנו"¹⁵ —

וא"כ איך יתכן שנבראים ("עיר אלקינו") יפעלו גדולה אצל הקב"ה (עיי"ז שפועלים אחדות בענין הריבוי) — "אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו" ?!

[והרי האמת היא שכל הענינים שלמעלה נעשים ע"י עבודת האדם למטה, כתורת רבינו הזקן¹⁶ (אף שלפעמים הובאה בשם הרב המגיד¹⁷) על מאמר המשנה¹⁸ "דע מה למעלה ממך", שכל הענינים "למעלה" הם "ממך", מצד עבודת האדם.

וענין זה משתקף גם בנגלה דתורה (כמו כל הענינים)¹⁹ — כמובא בהתחלת פירוש רש"י על התורה [שזהו פשוטו של מקרא, ועד שגם הענינים שרש"י מביא ממדרשי חז"ל ה"ה קשורים עם פשוטו של מקרא]

16) סה"ש תש"ג ע' 12. תש"ד ע' 23. אג"ק אדמ"ר מוהרי"צ ח"ג ע' שג (נעתק ב"היום יום" יג אייר).

17) לקו"א סקצ"ח (נ, סע"ג). או"ת סת"פ (קיב, ב). וראה גם תו"מ ח"ד ע' 313. חי"ז ס"ע 216. חכ"ד ע' 164. חל"ג ס"ע 114. חמ"ה ע' 49 הערה 10. וש"נ.

18) אבות רפ"ב.

19) ראה גם לעיל ע' 235. וש"נ.

11) ראה מגילה לא, א. וראה גם הנסמן ב"מ"מ, הגהות והערות קצרות לתניא פ"ד (ע' ג). וש"נ.

12) ראה תו"א מקץ לא, סע"ד. ובכ"מ.

13) דניאל ז, י"ד.

14) פמ"ח.

15) תו"א מג"א צט, ב. לקו"ת שה"ש ח,

א. ובכ"מ.

על הפסוק "בראשית ברא", "בראשית .. בשביל ישראל שנקראו ראשית", היינו, שכל הענינים, גם הדרגות היותר נעלות, הם "בשביל ישראל", שתלויים בהנהגתם של ישראל, ומזה מובן שכן הוא גם בנוגע לענין ד"גדול הוי"ו".

ג. אך הענין בזה — שאע"פ שהנבראים מצד עצמם אינם בערך כלל להקב"ה, מ"מ, נעשה ערך למציאות הנבראים, עד כדי כך שיכולים לפעול הענין ד"גדול הוי"ו" — מצד ציווי הקב"ה שתהי' עבודת הנבראים לפעול אחדות בענין הריבוי.

ובפרטיות יותר:

(א) הערך של מציאות הנבראים הוא מצד מעלת העבודה — שהרי "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים"²⁰.

ואע"פ שהא גופא ש"הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" הוא מצד רצון העליון — הרי זה ע"ד כללות הענין שע"י אתערותא דלתתא נעשית אתערותא דלעילא, ועד שע"י נמשכת המשכה נעלית יותר מאשר ההמשכה שע"י אתעדל"ע מצד עצמה²¹,

— וכמ"ש בהתחלת הפרשה: "והי' כי תבוא אל הארץ", וע"י נעשה הענין ד"ה' אלקיך נותן לך", שזהו"ע של מתנה, מתנת חנם, למעלה אפילו מהענין ד"אי לאו דעביד נייחא לנפשי' לא הוה יהיב לי' מתנתא"²² —

ואע"פ שהא גופא שאתעדל"ת תפעל פעולתה אינה אלא מצד רצון העליון, הרי לאחרי שכך עלה ברצונו, נעשה כן באמת²³, שע"י אתעדל"ת נפעל עילוי גדול יותר מאשר ע"י אתעדל"ע מצד עצמה.

(ב) ציווי הקב"ה כשלעצמו פועל את הערך של מציאות הנבראים — כמשל הידוע²⁴ מחכם גדול ביותר שכל מציאותו הו"ע החכמה, ועד שאין אצלו מציאות אחרת מלבד ענין החכמה, כך, שלגביו אין ערך כלל לאיש פשוט, שכל ענין המציאות אצלו אינו אלא בענינים גשמיים, שאפשר למששם בידים,

23) ראה תו"מ ח"ל ע' 74 הערה 150. וש"נ.

24) אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"י ע' שסט (נעתק ב"היום יום" ח חשון). סה"מ ה'ש"ת ע' 73. ועוד.

20) ברכות לג, ב. וש"נ. הובא בפרש"י עה"ת עקב יו"ד, יב.

21) ראה לקו"ת שה"ש כג, ד ואילך. ובכ"מ.

22) ראה מגילה כו, ב. גיטין נ, ב. ב"מ א, או. ב"ב קנו, א.

— וכמבואר בתניא²⁵ בנוגע ל"האומר על חכמה רמה ועמוקה שאי אפשר למששה בידים מפני עומק המושג", ש"כל השומע יצחק לו, לפי שחוש המישוש אינו מתייחס ונופל אלא על עשי' גשמית הנתפסת בידים", והיינו, שחוש המישוש רחוק מענין החכמה עד כדי כך שלא שייך אפילו לומר "על חכמה . . שאי אפשר למששה בידים".

וכמבואר במו"נ²⁶ שחוש המישוש הוא היותר תחתון מכל שאר החושים, ולכן, אע"פ שמצינו בתורה כמ"פ הלשון "וירא ה'", "וישמע ה'", "וירח ה'" וכיו"ב (כיון ש"דיברה תורה כלשון בני אדם"²⁷, "לשבר את האוזן"²⁸), מ"מ, לא מצינו בנוגע להקב"ה לשון מישוש ח"ו, להיותו החוש היותר תחתון שקשור עם גשמיות —

הנה כאשר החכם מצווה לאיש הפשוט לעשות עבורו דבר-מה, הרי זה פועל שנעשית שייכות, צוותא וחיבור ביניהם.

ועד"ז בנמשל: כיון שהקב"ה צוה לבניי שיפעלו אחדות בענין הריבוי, הרי הציווי גופא פועל שנעשה ערך לבניי ביחס להקב"ה.

ובפרט שציווי זה הוא רצונו וחכמתו של הקב"ה, והרי הוא וחכמתו אחד (כמבואר בתניא²⁹), כך, שע"י הציווי נעשית השייכות של בניי עם עצמותו ית', ולכן יכולים לפעול הענין ד"גדול הוי".

ד. ועדיין צריך להבין, כיצד יכולים בניי לפעול ענין האחדות בהריבוי שבעולם:

אף שהתחלת הבריאה היתה באופן ש"במאמר אחד יכול להבראות" (כנ"ל ס"א),

— שזהו המאמר ד"בראשית", כדברי הגמרא במסכת ר"ה³⁰ "בראשית נמי מאמר הוא", והוא מאמר כללי שכולל את כל המאמרות, שזהו מ"ש³¹ "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", "את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותי'", ש"כל תולדות השמים והארץ (שבזה נכללים כל העולמות העליונים והתחתונים) נבראו ביום ראשון", ולאח"ז "כל אחד ואחד נקבע ביום שנגזר עליו"³², שנמשכו ובאו מן ההעלם אל הגילוי —

25) שעהיוה"א פ"ט. מכות יב, א. ועוד.
26) ח"א רפמ"ז. פ"ב. ועוד.
27) ברכות לא, ב. וש"נ. רמב"ם הל' (30) לב, א.
יסוה"ת פ"א ה"ט"יב. (31) בראשית א, א.
28) פרש"י בשלח יג, יח. יתרו יט, יח. (32) פרש"י שם, יד.

הרי זה רק בבחי' היכולת ("יכול להבראות") בלבד, שאין זה אפילו "בכח", ועאכ"כ שאין זה בפועל; ואילו מצד הנברא — שאפילו ה"כח" הוא רחוק מהפועל (ולא כמו למעלה שאין כח חסר פועל³³), ועאכ"כ "יכולת" שהיא רחוקה גם מ"כח"³⁴, ועוד יותר מאשר הריחוק של ה"כח" מה"פועל" — ישנו בפועל רק ענין הריבוי, וא"כ, איך אפשר לפעול בו ענין האחדות?!

אך הענין הוא — שעל זה מבאר רבינו הזקן בהתחלת שער היחוד והאמונה "כי הנה כתיב³⁵ לעולם ה' דברך נצב בשמים, ופי' הבעש"ט³⁶ ז"ל כי דברך שאמרת יהי רקיע בתוך המים וגו'³⁷, תיבות ואותיות אלו הן נצבות ועומדות לעולם בתוך רקיע השמים וכו'", היינו, שדבר הוי' נמצא בהנבראים בפועל, כולל גם ה"מאמר אחד" — שזהו הדיוק "דברך" לשון יחיד³⁸.

ומוסיף רבינו הזקן³⁹ לבאר ענין זה גם בנוגע לאלו שנמצאים בדרגא תחתונה כ"כ "שמדמין מעשה ה' עושה שמים וארץ למעשה אנוש ותחבולותיו, כי כאשר יצא לצורף כלי שוב אין הכלי צריך לידי הצורף וכו'" — שגם בנוגע אליהם, הנה האמת היא שכיון ש"מעשה שמים וארץ הוא יש מאין", הרי "בהסתלקות כח הבורא מן הנברא ח"ו ישוב הנברא לאין ואפס ממש", ולכן "צריך להיות כח הפועל בנפעל תמיד להוותו ולהחיותו.. עשרה מאמרות שבהם נבראו".

ונמצא, שדבר הוי' (הן "עשרה מאמרות" וחילופיהן ותמורותיהן, והן ה"מאמר אחד") ישנו (לא רק ביכולת או בכח, אלא) גם בפועל, בכל דבר גשמי שבעולם, כמו "כלי" ששייך לחוש המישוש שהוא החוש היותר תחתון (כנ"ל ס"ג) — שלכן מדייק רבינו הזקן הלשון "כאשר יצא לצורף כלי כו'" [דאף שזהו ע"פ לשון הכתוב⁴⁰ "ויצא לצורף כלי", הרי

תהלים במקומו (ראה גם לקו"ת ר"פ אחרי),
ואעפ"כ הביאו רבינו הזקן בשם הבעש"ט
בכוונה מיוחדת — לזכרון עולם ליום הולדת
הבעש"ט שהיתה ביום ב' בשבוע, כמו
המאמר "יהי רקיע" שנאמר ביום ב'.

37) בראשית שם, ו.

38) לקו"ש שם ע' 159.

39) שם פ"ב.

40) משלי כה, ד.

33) ראה פרדס שיי"א פ"ג. הובא ונת'
בסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פ"א
(דרמ"צ נח, א). ובכ"מ.

34) ראה תו"מ ח"ט ריש ע' 114. וש"נ.

35) תהלים קיט, פט.

36) להעיר מפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר
(שיחת ח"י אלול ה'ש"ת ס"ג (סה"ש קיץ
ה'ש"ת ע' 170 (נעתק ב"היום יום" כו תשרי).
וראה שיחת ח"י אלול תש"ג (סה"ש תש"ג ע'
146 ואילך)) שענין זה נתפרש אמנם במדרש

ישנם עוד כו"כ פסוקים כיו"ב], "כלי" דייקא, כלי גשמי⁴¹ שנתפס בחוש המישוש, שגם בו נמצא דבר הוי' בפועל.

אלא שאצל הנברא למטה אין זה באופן שנראה לעין בגלוי (כיון שלא ניתנה רשות לעין לראות⁴²), כי אם בהעלם, אבל ההעלם הוא רק לגבי ראי' בעינים, ואילו בנוגע להבנה בשכל, הרי זה באופן גלוי, גם אצל מי שזקוק לביאור והסבר ש"מעשה שמים וארץ" אינו "כאשר יצא לצורף כלי כו'", שכאשר מתבונן בזה, אזי מבין זאת בשכלו כו'.

ה. והנה, הכח של ישראל לפעול ענין האחדות בהריבוי שבעולם הוא — ע"י התורה, כי כשם ש"קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא"⁴³, וכדאיתא במדרש⁴⁴ המשל לאומן שיש לו דיפתראות ופינקסאות שעל ידן בונה הפלטיין, ו"כך הי' הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם", וכשראה בתורה "יהי אור"⁴⁵, אמר "יהי אור", ועי"ז נברא האור בעולם — כמו"כ גם פעולתם של ישראל בעולם נעשית ע"י התורה, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁶ ש"אורייתא" היינו "אור ייתא": "אור" ענינו גילוי, ו"אור ייתא" פירושו שהגילוי של הקב"ה נמשך ובא בכל מקום ומקום, ועד גם בעוה"ז התחתון, ועי"ז פועלים גם בהריבוי שבעולם — ענין האחדות.

והענין בזה:

פעולת האחדות בהריבוי שבעולם נעשית ע"י עבודת האדם באופן ש"בכל דרכיך דעהו"⁴⁷, היינו, ש"בכל דרכיך", באכילתו ובשתיתו כו' (כל עשר הענינים שנימנו ברמב"ם⁴⁸), ואפילו בענין השינה⁴⁹ (שהיא א' מששים במיתה⁵⁰, כיון שנשאר רק קיסטא דחיותא⁵¹) — יהי' הענין ד"דעהו", הכרת אלקות (שהרי ענין הדעת הוא הכרה, כמבואר בחסידות⁵², וכמובא גם בפירוש רש"י בפרשת השבוע⁵³), וכמבואר בתניא⁵⁴ שענין הדעת הוא באופן "שמקשר דעתו בקשר אמיץ וחזק מאד

47 משלי ג, ו.

48 הל' דעות רפ"ה.

49 שם ספ"ג.

50 ברכות נו, ב.

51 ראה זח"א פג, א.

52 ראה סה"מ עת"ר ע' קטו ואילך.
ועוד.

53 "לדעת" — להכיר" (פרשתנו כט, ג).
וראה לקמן סי"ז.

54 ספ"ג.

41 דאף שישנו ענין ה"כלים" גם ברוחניות, ועד שמצינו לפעמים שגם "אורות" נקראים בשם "כלים" — הרי כאן מביא רבינו הזקן משל מכלים גשמיים.

42 ראה שם רפ"ג.

43 זח"ב קסא, רע"ב.

44 ב"ר בתחלתו.

45 בראשית שם, ג. וראה זהר שם, סע"א.

46 סה"ש תש"ד ריש ע' 116.

ויתקע מחשבתו בחוזק כו", ועי"ז מוליד אהבה ויראה אמיתיים, שמביאים לקיום כל המצוות (שהרי אהבה היא שרש לרמ"ח מ"ע, ויראה היא שורש לשס"ה מל"ת⁵⁵), באופן ד"תמים תהי' עם ה' אלקיך"⁵⁶, שע"ז נעשית גם השלימות דרמ"ח אברים ושס"ה גידים גשמיים⁵⁷.

ועי"ז פועלים ענין הדעת באלקות בכל העולם — כפי שאומרים בתפלת ר"ה: "וידע כל פעול כי אתה פעלתו", היינו, שגם בעולם העשי' — "פעול"⁵⁸ — יהי' גילוי אלקות, וחותמים בברכה בשם ומלכות, שמזה מובן שזהו דבר ודאי, "בלי שום ספק וס"ס בעולם"⁵⁹. וכדי לפעול הענין ד"בכל דרכיך דעהו" בעולם — צריך תחילה לפעול זאת בתורה:

אכילה ושתי' ("כל דרכיך") שבתורה — שנקראת "לחם", כמ"ש⁶⁰ "לכו לחמו בלחמי", וכן "מים", כמ"ש⁶¹ "הוי כל צמא לכו למים", ו"אין מים אלא תורה"⁶² — קאי על נגלה דתורה⁶³.

ועז"נ "בכל דרכיך דעהו" — שגם האכילה ושתי' שבתורה ("כל דרכיך") צריכה להביא להענין ד"דעהו", דעת באלקות, כמ"ש⁶⁴ "דע את אלקי אביך", ע"י לימוד פנימיות התורה, כמבואר בתניא⁶⁵ שהיא "מצוה רמה ונשאה .. עולה על כולנה".

וכללות הענין בזה — שצריך להיות החיבור של נגלה דתורה ופנימיות התורה, באופן שאינם שני ענינים נפרדים, אלא ענין אחד, ולכן אי אפשר שיהיו זה בלי זה:

אי אפשר ללמוד פנימיות התורה ללא נגלה דתורה, ולדוגמא, בענין "מורה אני", שהו"ע ההודאה וקבלת עול, "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה"⁶⁶, הנה ידיעת ענין זה בפירוש המלות כו' היא מנגלה דתורה, ועד"ז בכו"כ ענינים;

וכן לאידך, אי אפשר ללמוד נגלה דתורה ללא פנימיות התורה — שזהו כללות הענין והקדמת ברכת התורה, "ברכו בתורה תחילה"⁶⁷,

61 ישעי' נה, א.

62 ב"ק יז, א. וש"נ.

63 ראה תו"מ ח"ח ע' 315. וש"נ.

64 דברי הימים א כח, ט.

65 קו"א קנו, ב.

66 תניא רפמ"א.

67 נדרים פא, א. וש"נ. וראה לקו"ש

חט"ו ע' 3. וש"נ.

55 שם פ"ד.

56 פ' שופטים יח, יג.

57 ראה לקו"ת נצבים מה, ג.

58 סידור האריז"ל במקומו. מ"ח מס' ליל

ר"ה פ"ח מ"ב. הובאו בלקו"ת שלח מז, א.

59 תניא אגה"ת רפי"א.

60 משלי ט, ה. וראה ברכות נו, טע"א.

ועוד.

שבלימוד התורה יהי נרגש "נותן התורה" (ולא באופן ששוכחים ח"ו על "נותן התורה"), ויתירה מזה, שיהי נרגש ש"נתן לנו את תורתו" — שזוהי תורתו של הקב"ה כפי שנלמדת על ידו, שאף שגדלה מעלתה באין ערוך לגבי לימודה ע"י האדם בעוה"ז הגשמי, הנה לימוד האדם למטה הוא באופן ש"נתן לנו את תורתו" — לא רק באופן של יכולת, אלא בפועל ובגלוי, שלכן יכולים לברך על זה בשם ומלכות.

וכאמור לעיל — לאחרי שפועלים את ענין האחדות בתורה, אזי יכולים לפעול זאת גם בעולם, שזהו כללות הענין ד"גדול הוי' גו' בעיר אלקינו".

ו. וענין זה נפעל ע"י רבינו הזקן:

ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁸ בנוגע לבעש"ט ורבינו הזקן, שהבעש"ט אמר שכל אחד מישראל יכול לעבוד את ה', ורבינו הזקן הראה כיצד יכולים לעשות זאת.

ומזה מובן גם בנוגע לפעולת ענין האחדות בעולם, עי"ז שפועלים זאת תחילה בתורה (כנ"ל) — שעד רבינו הזקן הי' זה באופן של יכולת בלבד, ורבינו הזקן חידש שענין זה יבוא בפועל.

ולכן, כשנולד רבינו הזקן התחיל הבעש"ט לומר — בשם כל ישראל, להיותו נשמה כללית — "גדול ה' גו' בעיר אלקינו", כיון שאז ירדה לעולם נשמה חדשה⁶⁹ שתפקידה לפעול את ענין האחדות בתורה, ועי"ז גם בעולם, שזהו תוכן הענין ד"גדול ה' גו' בעיר אלקינו", כנ"ל בארוכה.

* * *

ז. מאמר (כעין שיחה) ד"ה השקיפה ממעון קדשך גו' (הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א).

* * *

ח. בנוגע למצות ביכורים — נאמר בהתחלת פרשתנו: "והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה", כפירוש רש"י: "שלא נתחייבו בביכורים עד שכבשו את הארץ וחלקוה", ואז — "ולקחת מראשית כל פרי האדמה (משבעת המינין שנשתבחה

(69) סה"ש תש"ו ריש 22. וש"נ.

(68) ראה שיחת ש"פ תבוא, ח"י אלול (תו"מ חמ"ז ע' 307). וש"נ.

בהם ארץ ישראל⁷⁰) אשר תביא מארצך (מן המובחר דשבעת המינין גופייהו⁷¹) גו' ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם".

והענין בזה ע"פ חסידות — כתורת הבעש"ט הידועה ומפורסמת⁷² שתוכנה שלאחרי שישנם הענינים שהקב"ה נותן מלמעלה, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁷³, באופן של מתנה וירושה ("אשר ה' אלקיך נותן לך וירשתה"), אזי צריך להיות ענין העבודה — שיש בזה מעלה לגבי הענינים שנותנים מלמעלה, כמובן ממארז"ל⁷⁴ (שנוגע גם לפסק הלכה למעשה) "אדם רוצה בקב שלו מתשעה קבים של חבירו" — "וישבת בה", להמשיך זאת בהתיישבות, "ולקחת גו' ושמת בטנא", להמשיך אורות בכלים, "והלכת אל המקום אשר יבחר ה'", שיהודי צריך לידע שהליכתו ממקום למקום היא באופן שמוליכים אותו מלמעלה, והכוונה בזה היא — "לשכן שמו שם", לפרסם שם אלקות כו'.

ט. והנה, שלימות העבודה ("וישבת בה גו' ושמת בטנא") היא באופן שנוגע (לא רק כללות הענין, אלא גם) פרטי הענינים דוקא, והיינו, שכל פרט ופרט עד לפרט היותר קטן נוגע לשלימות העבודה. ולדוגמא:

בנוגע לענין ההתבוננות — מבואר בשער היחוד⁷⁵ שלא מספיקה התבוננות כללית, אלא יש צורך בהתבוננות פרטית דוקא.

וכן הוא בענין העבודה — שלא מספיקה תנועה כללית של מסירות נפש וקבלת עול, אלא צ"ל קיום פרטי המצוות דוקא, היינו, כפי שרצון העליון מתלבש בפרטים דוקא, ועד"ז בנוגע לכל מצוה פרטית, שצריך לקיימה בכל פרטי.

ועד שניתוסף שלימות בקיום מצוה מצד ריבוי הפרטים דבני" — "ברוב עם הדרת מלך"⁷⁶.

ועד שמצינו בנוגע למצות מילה [שעוד לפני מ"ת היתה כבר בדוגמת המצוות שלאחרי מ"ת⁷⁷], שפועלים המשכת וחיבור הרוחניות עם

73) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

74) ב"מ לח, א.

75) לאדהאמ"צ — בתחלתו, ובפ"ד.

76) משלי יד, כח. וראה אנציק' תלמודית

בערכו (כרך ד ע' קצה ואילך). וש"נ.

77) ראה תר"מ חמ"א ע' 241. וש"נ.

70) פרש"י עה"פ.

71) פרש"י מנחות פד, ב.

72) ראה כש"ט בהוספות ס"ג. וש"נ

(נעתק ב"היום יום" חי אלול). וראה גם שיחת

ש"פ תבוא, כ"א אלול תשכ"ד בתחלתה

(תו"מ ח"מ ע' 344). וש"נ.

הגשמיות, להמשיך קדושה בדבר הגשמי, שלכן אמר אברהם לאליעזר "שים נא ידך תחת ירכי ואשביעך", לפי שהנשבע צריך שיטול בידו חפץ של מצוה⁷⁸, וקודם מ"ת הי' ענין זה רק במצות מילה (משא"כ במקלות של יעקב אבינו, שעל ידם פעל ההמשכה דתפילין⁷⁹, שלא היתה בהם קדושה, אלא נשארו בגשמיותן כמקודם), שיש מקום לדחות הענין ד"זריזין מקדימין למצוות"⁸⁰ (שלמדים⁸¹ ממ"ש⁸² "וישכם אברהם בבוקר") כדי לקיימה באופן ד"ברוב עם הדרת מלך"⁸³.

והרי "ברוב עם הדרת מלך" הו"ע שאין בו הגבלה, והיינו, שאין זה באופן שאם יש תשע מאות ותשעים ותשע אנשים, אזי חייב להצטרף כדי להשלים למספר אלף, משא"כ אם יש אלף אנשים בלעדו, אלא תמיד ניתוסף בזה עוד יותר, ללא הגבלה.

ועד"ז בנוגע לתורה — החל מכללות הענין דמ"ת, שבשביל זה הי' צורך בשלימות המספר דששים ריבוא בני⁸⁴,

[ולהעיר, שענין זה נוגע לדינא גם לאחרי מ"ת, כפי שמצינו בגמרא במסכת כתובות⁸⁵ (לענין הוצאת המת רח"ל): "נטילתה (של תורה) .. כשמת ותלמודו בטל) כנתינתה (מסיני) מה נתינתה בששים רבוא אף נטילתה בששים רבוא".

וכמו"כ ישנו הדין ש"הרואה אוכלוסי ישראל (חיל גדול של ששים רבוא) אומר ברוך חכם הרזים"⁸⁶ — לא רק כשחשובים בעיניו כששים ריבוא⁸⁷, אלא כמסקנת הגמרא שצ"ל ששים ריבוא בפועל ממש],

וכן מצינו העילוי דעשרה מישראל לא רק לגבי תפלה⁸⁸, אלא גם לגבי לימוד התורה, כמארז"ל⁸⁹ "עשרה שיושבין ועוסקין בתורה שכינה שרוי' ביניהם", כמבואר בארוכה באגה"ק⁹⁰ [ולהעיר גם ממ"ש כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ב"מודעה רבה" בנוגע לשמיעת קריאת התורה⁹¹: "יזהרו על נפשם שלא לדבר ולשווח בעת קריאת התורה כו", אפילו

78) חיי שרה כד, ביג ובפרש"י. ח.
 79) ראה זח"א קסא, ב ואילך.
 80) ראה אנציק' תלמודית בערכו (כרך יב ס"ע תט ואילך). וש"נ.
 81) פסחים ד, א. וש"נ.
 82) וירא כב, ג.
 83) ראה אג"ק ח"ד ע' קנד ואילך. וש"נ.
 84) ראה מכילתא יתרו יט, יא. דב"ר פ"ז, 85) יז, סע"א (ובפרש"י). וש"נ.
 86) ברכות נח, רע"א (ובפרש"י).
 87) ראה שם, ב.
 88) ראה שם כא, ב. וש"נ.
 89) אבות פ"ג מ"ו. — פרק דשבת זו.
 90) סכ"ג.
 91) אג"ק שלו ח"א ע' קעז ואילך. וש"נ.

כש"יש עשרה זולתו שאזניהם קשובות לקול קריאת התורה" — שבכל עינים אלו מודגשת החשיבות של כל פרט ופרט.

וזהו גם תוכן הענין ד"בכל דרכיך דעהו", באכילתו ובשתיתו ושינתו כו' (כנ"ל ס"ה), והיינו, שנוסף לכך שמקיים כל התומ"צ, כולל גם מנהגי ישראל כו', שהם למעלה מ"כל דרכיך", נוגע גם פרטי עיני הנהגתו באכילתו ושתייתו כו' באופן ש"בכל דרכיך דעהו", ועד שזוהי "פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה"⁹² — כיון שבענין האחדות נוגע גם הפרט היותר תחתון.

י. וענין זה מודגש עוד יותר בתורה, שבודאי שכל פרט ופרט שבה נוגע לשלימות התורה כולה — "תורה אחת"⁹³, "תורת ה' תמימה"⁹⁴.

וכמו בענין ד"תמים", בלי מום, שאפילו אם יש מום הכי קטן באצבע הקטנה שברגל, הנה אע"פ שהרגל הוא החלק התחתון שבגוף, וברגל גופא (שיש בו כמה אברים, כפי שנימנו במשנה⁹⁵) הרי זה בחלק הכי תחתון שבו, מ"מ, נוגע הדבר לכל מציאות הגוף (כולל גם הראש), שנקרא בעל-מום.

ובענין זה נכלל גם החיבור של נגלה דתורה עם פנימיות התורה — שזהו החידוש של ישיבת תומכי תמימים, שמטרתה "להיות תורת ה' תורה הנגלית ותורת החסידות תמימה"⁹⁶:

לא זו בלבד שלא מספיק ללמוד רק נגלה דתורה, ובהכרח ללמוד גם פנימיות התורה — שהרי לולי זאת חסר חלק שלם בתורה, אלא יתירה מזה, שצריך לחבר ולייחד נגלה דתורה עם פנימיות התורה (כנ"ל ס"ה), והיינו, שבלימוד נגלה דתורה ניכר שהוא לומד גם פנימיות התורה, ובלמוד פנימיות התורה ניכר שהוא לומד גם נגלה דתורה, כך, שלימוד פנימיות התורה הוא לא רק הוספה בכמות הלימוד, אלא גם באיכות הלימוד — שבנגלה יהי' ניכר ונרגש הפנימיות וכו'⁹⁷.

יא. והענין בזה⁹⁸:

כשעוסקים רק בלימוד נגלה דתורה, הנה כיון שהעסק הוא בהבנת סברות בעיני העולם, כמו "המחליף פרה בחמור"⁹⁹ וכיו"ב, אזי יכולים

תרנ"ט (הוצאת תשע"א) בהוספות (ע' רצה).

וש"נ. וראה גם קונטרס עה"ח פכ"ב-כג.

97 ראה גם ת"מ חמ"ח ע' 431. וש"נ.

98 ראה גם ת"מ ח"ד ע' 172. וש"נ.

99 ב"מ ק, רע"א (במשנה). וש"נ.

92 ברכות סג, א.

93 בא יב, מט. ועוד.

94 תהלים יט, ח.

95 אהלות פ"א מ"ח.

96 שיחת ליל שמח"ת תרנ"ט — סה"מ

לשכוח ח"ו אודות "נותן התורה" — שלכן צריך להיות הענין ד"ברכו בתורה תחילה"⁶⁷, וכללות הענין דלימוד התורה צריך להיות לאחרי התפלה דוקא¹⁰⁰.

וזהו תוכן הענין דלימוד פנימיות התורה — ע"ד "ברכו בתורה תחילה" — דכיון שעוסק בלימוד עניני אלקות, לא שייך שישכח אודות הקב"ה (וע"ד שמצינו לענין בדיקת חמץ¹⁰¹): "הוא עצמו מחזר עליו לשורפו מיכל קאכיל מיני" (בתמי") — אע"ג דבעלמא גזרינן בדבר שעסוק בו שלא יושיט לפיו, הכא בבדיקת חמץ ליכא למיגזר, דהוא עצמו כל עסקו זה בחמץ אינו אלא מחזר עליו לשורפו אין לך זכרון לאיסור גדול מזה).

ולכן, ע"י לימוד פנימיות התורה, הנה גם בלימוד נגלה דתורה לא ישכח שזוהי תורתו של הקב"ה — כנוסח ברכת התורה: "נתן לנו את תורתו", והיינו, שזוהי התורה שלומד הקב"ה, והרי כל אחד מבין גודל ריחוק הערך בין הלימוד שלו ללימוד של הקב"ה, ואעפ"כ הוא מברך ש"נתן לנו את תורתו", היינו, שבלמודו בסברות של אביי ורבא ה"ה לומד בפועל תורתו של הקב"ה — שהרי אמירת ברכה אינה אלא על דבר שישנו בפועל, כמו ברכת הטוב והמטיב, שאין מברכים אותה על טובה שתהי' בעתיד, אלא על טובה שישנה בפועל, וכן בנוגע לברכת הנהנין, שאין מברכים אותה על דבר שבכחו ליהנות ממנו, אלא על דבר שנהנה ממנו בפועל, ומזה מובן גם בנוגע לברכת התורה, "אשר נתן לנו את תורתו" — שהענין בנגלה דתורה שלומד בפועל הוא תורתו של הקב"ה. וכאשר לימוד התורה הוא באופן כזה — הרי זה פועל על כל היום כולו, שהנהגתו תהי' באופן ד"בכל דרכיך דעהו".

יב. וענין זה קשור במיוחד עם יום ח"י אלול — שקשור עם התייסדות ישיבת תומכי תמימים¹⁰².

ובפרטיות יותר — הנה התחלת ההתייסדות היתה ביום ט"ו אלול¹⁰², שבו היא שלימות הלבנה (קיימא סיהרא באשלמותא¹⁰³) דחודש אלול.

והענין בזה:

ענינו של חודש אלול — שבו מודגש ענין התפלה, שהרי אפילו

100) ראה לקו"ת ברכה צו, ב. ובכ"מ. טו אלול. ובכ"מ.

101) פסחים יא, א ובפרש"י. 103) זהר ח"א קג, רע"א. ח"ב פה, רע"א.

102) סה"ש תש"ב ע' 133. "היום יום" ועוד.

משה רבינו, שענינו תורה, כמ"ש¹⁰⁴ "זכרו תורת משה עבדי", עסק אז בעיקר בענין התפלה¹⁰⁵.

וכיון שמדתו של משה היא מדת האמת¹⁰⁶, ועיקר ענינו הו"ע התורה, הרי מובן, שגם תפלתו היתה קשורה עם ענין התורה — תפלה שבתורה או תורה שבתפלה, כמו ספר תהלים¹⁰⁷, שהוא א' מכ"ד ספרים שבתורה, וענינו תהלות ותשבחות (תפלה), ובכללות יותר: תפלה ענינה "דע לפני מי אתה עומד"¹⁰⁸, ובתורה גופא הרי זה הענין של פנימיות התורה — "דע את אלקי אביך"⁶⁴.

וזוהי השייכות של התייסדות ישיבת תומכי תמימים לט"ו (השלמות של חודש) אלול — כיון שבחודש אלול מודגש החיבור של תורה ותפלה, בהתאם לענינה של ישיבת תומכי תמימים לחבר נגלה דתורה עם פנימיות התורה, תפלה שבתורה.

יג. והדגשה מיוחדת בשנה זו — שבה מלאו שבעים שנה להתייסדות ישיבת תומכי תמימים.

והענין בזה:

איתא במשנה¹⁰⁹ "בן שבעים לשיבה", וכמדובר בהתוועדות הקודמת¹¹⁰ אודות הנוסחא שהובאה בפירוש רש"י: "לשיבה זקן גמור הוא, שנתלבנו רוב שערותיו, כי היכי דאשכחנא בר' אלעזר בן עזרי' בברכות¹¹¹ דהדרי ל' תמניסר (ח"י) דרי שערות לבנות של זקנה, וקאמר .. הרי אני כבן שבעים שנה".

והרי ענין הזקנה (שנשלם בגיל שבעים, שאז נעשה "זקן גמור") הוא — כמאמר¹¹² "זקן מי שקנה חכמה", ומובן, שאין הכוונה שהחכמה ש"קנה" מונחת ע"ג המדף... באופן שצדקתו עומדת לבניו אחריו... כי אם באופן שהחכמה פועלת בכל מציאותו, ועד שנעשה שינוי בגופו — שמלבינים שערותיו (כנ"ל), והיינו, שפעולת החכמה ניכרת (לא רק באברי הגוף, אלא) אפילו בשערותיו שהם טפלים לבשרו ("את בשרו" — "הטפל לבשרו"¹¹³)¹¹⁴.

109 אבות ספ"ה.

110 שיחת ש"פ שופטים סי"ג (לעיל ע' 332).

111 כח, רע"א.

112 קידושין לב, ב.

113 עירובין ד, ב. וש"נ.

114 חסר קצת (המור"ל).

104 מלאכי ג, כב.

105 לשלמות הענין — ראה שיחת ש"פ נצו"י ס"ח ואילך (לקמן ע' 392 ואילך).

106 ראה ב"ב עד, א. סנהדרין קי, סע"א ואילך. קיא, סע"א. שמור"ר פ"ה, י"ד.

נחומא שמות כח. קרח יא. ועוד.

107 ראה גם תו"מ חמ"ז ע' 38. וש"נ.

108 ראה ברכות כח, ב.

יד. וכאן המקום להזכיר אודות הכינוס לרגל מלאות שבעים שנה להתייסדות ישיבת תומכי תמימים¹¹⁵, שייערך ביום ראשון — שעם היותו למחרת ח"י אלול, הרי כיון שהתחלת יום ראשון היא מוצאי שבת, ובאופן שהענין דמוצאי שבת נמשך עד לרגעים האחרונים של יום ראשון (שלכן מצינו בו איסור תענית¹¹⁶, כמו מוצאי שבת), לכן שייך גם הוא לח"י אלול.

ובודאי ייערך הכינוס באופן ש"ברוב עם הדרת מלך", ע"י ההשתתפות של כל אחד ואחד,

ולא לחשוב שגם בלעדו יהי' "רוב עם", שהרי ידוע הפתגם¹¹⁷ ש"רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר"¹¹⁸ אבל הוא יאבד את הזכות כו',

אלא להתנהג באופן ד"תמים תהי' עם ה' אלקיך"⁵⁶, "התהלך עמו בתמימות .. ולא תחקור אחר העתידות"¹¹⁹,

ובלשון הרמב"ם¹²⁰ "צריך כל אדם שיראה עצמו וכו' עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו וכו'"¹²¹.

* * *

טו. המשך הביאור בפירוש רש"י פ' תצא¹²² על הפסוק¹²³ "כי תבנה בית חדש", "אם קיימת מצות שילוח הקן, סופך לבנות בית חדש ותקיים מצות מעקה, שמצוה גוררת מצוה, ותגיע לכרם ושדה ולבגדים נאים, לכן נסמכו פרשיות הללו",

— הטעם שרש"י אינו מסיים ותקיים מצות כלאים ושעטנו, כי הענין ד"מצוה גוררת מצוה" (נוסף על השכר ש"סופך לבנות בית חדש") הוא רק במצוות שדומות זל"ז, כמו שילוח הקן ומעקה, כי: (א) החיוב דמעקה הוא דוקא כשבונה בית לעצמו, וכן החיוב דשילוח הקן הוא רק כשלוקח את הבנים לעצמו¹²⁴, (ב) הטעם הוא כדי לשלול ענין של

(115) ראה גם שיחת ש"פ שופטים שם. וש"נ.

(116) ראה תענית כו, א.

(117) ראה סה"ש תש"ב ע' 24. אג"ק

אדמו"ר מהור"צ ח"ד ע' מז. ח"י ע' קצד.

(118) אסתר ד, יד.

(119) פרש"י עה"פ. — נת' בשיחת ש"פ

שופטים הנ"ל סי"א (לעיל ע' 331). וש"נ.

(120) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.

(121) חסר הסיום (המו"ל).

(122) כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שכיון

שהי' כבר הפסק (בשיחה ע"ד תורת), יפסיק

גם לסיים הביאור בפירוש רש"י דשבווע שעבר.

(123) כב, ח.

(124) וכפי שמביא ה"תורה תמימה"

(עה"פ) מחידושי הר"ן (חולין קמ, א), בענין

עוף שהרג את הנפש פטור משילוח, משום

דבעינן להביאו לבי"ד לקיים ובערת הרע

אכזריות¹²⁵; משא"כ כלאים ושעטנו, שאינם דומים לשילוח הקן, יש בהם רק השכר ש"תגיע לכרם ושדה ולבגדים נאים" (כמו "סופך לבנות בית חדש") —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ונדפס¹²⁶ בלקו"ש ח"ט ע' 135 ואילך.

* * *

טז. ועתה נעבור ללימוד פירוש רש"י בפרשת השבוע, ומסתמא הודיעו כבר הפסוק שאותו ילמדו — ענין הקשור עם המעלה של ארבעים שנה, שעל זה דובר כמ"פ במשך הקיץ¹²⁷, בקשר לשנת הארבעים לגאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שעל ידה נפעל הענין ד"מוציא שמנו" — ע"ד הפתגם¹²⁸ בנוגע למאסר והגאולה של רבינו הזקן, שזהו ע"ד מארז"ל¹²⁹ "זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתיתה" — שע"יז נפעל ענין הפצת התורה לא רק בהלשון שבו מדברים וכותבים בני"י, אלא גם בשבעים לשון, כדי שיוכלו להבין זאת גם אלו שאינם מבינים את השפה המדוברת.

אמנם, צריך לידע, שגם לאחר שיעברו ארבעים שנה, נמצאים עדיין ב"מדבר", ועדיין לא באנו ל"ארץ נושבת"¹³⁰ — כשיושלם הענין דדירה בתחתונים.

יז. הביאור בפירוש רש"י על הפסוק¹³¹ "ולא נתן ה' לכם לב לדעת", "להכיר את חסדי הקב"ה ולידבק בו",

— שהתוכחה ד"ולא נתן גו' לב לדעת" אינה בנוגע למ"ש לעיל*

(* ומ"ש "ולא נתן גו'" (בוא"ו ההמשך) — בא בהמשך למ"ש לעיל "אתם ראיתם גו'", ובכל זאת "לא נתן גו'").

"שלח תשלח את האם"; ובמעקה — "ועשית מעקה לגגך", "לא תשים דמים בביתך".

(126) כשילוב שיחת ש"פ תצא שנה זו.

(127) ראה שיחת י"ב תמוז ס"ו ואילך; ש"פ פינחס ס"ב ואילך; ש"פ מסעי ס"ב ואילך (לעיל ע' 157 ואילך; ע' 232 ואילך; ע' 258 ואילך).

(128) סה"ש תורת שלום ע' 26.

(129) מנחות נג, סע"ב.

(130) בשלח טז, לה.

(131) כט, ג.

מקרבך, והקשה הר"ן, למה לא תדחה עשה ול"ת דשילוח את העשה דובערת, ותירץ, משום דעשה ובערת היא מצוה המוטלת עליו לבערו, אבל עשה דשילוח לא הוי מצוה המוטלת עליו, כי אם אינו רוצה ליקח את הבנים, פטור מלשלח האם (ומסיים, שפליאה גדולה על החוות יאיר ועוד אחרונים שחקרו בזה (ראה לקו"ש שבפנים ע' 138), ולא הביאו דברי הר"ן).

(125) וגם: בשניהם יש עשה ול"ת:

שילוח הקן — "לא תקח האם על הבנים",

"המסות הגדולות גו"¹³², שהו"ע הנסים (שהרי בני הודו ואמרו שירה עליהם), אלא על מ"ש לאח"ז¹³³ "ואולך אתכם ארבעים שנה גו' לא בלו שלמותיכם גו' לחם¹³⁴ וגו"¹³⁵, שגם לאחרי שהורגלו לנסים במשך ארבעים שנה, עליהם "להכיר את חסדי הקב"ה (אף שגם הם בנס היו*) ולידבק** בו", שהכרת החסדים צריכה להביא לענין הדביקות (בניגוד לנס שפועל יראה).

אך עפ"ז אי אפשר לפרש מ"ש "עד היום הזה", עד ועד בכלל, שעדיין לא הכירו ולא דבקו — שהרי מפורש בקרא¹³⁶ "ואתם הדבקים גו' היום", ועכצ"ל, ש"היום הזה" התחילו להכיר את חסדי הקב"ה, ולכן צריך לפרש מה נתחדש "היום הזה" — "שמעתי שאותו היום שנתן משה ספר התורה לבני לוי, כמ"ש בפ' וילך¹³⁷ ויתנה אל הכהנים בני לוי, באו כל ישראל לפני משה ואמרו לו, משה רבינו, אף אנו עמדנו בסיני וקבלנו את התורה וניתנה לנו, ומה אתה משליט את בני שבטך עלי", ויאמרו לנו יום מחר, לא לכם ניתנה, לנו ניתנה¹³⁸, ושמח משה על הדבר, ועל זאת

(* בנס — החידוש אינו "חסדי" כי אם הנס, והחידוש ד"חסדי" הוא — לאחרי שהנס הי' כו"כ שנים רצופות.

** ("ולידבק" (בו' המוסיף), שהרי "לידבק בו" אינו פרט ב"להכיר".

"מסות", כפירוש רש"י (ואתחנן ד, לד) "עי' נסיונות הודיעם גבורותיו, כגון התפאר עלי אם אוכל לעשות כן, הרי זה נסיון" — ענה כ"ק אדמור"ר שליט"א:

(א) "מסות" דכאן קאי על נסים. (ב) גם העקדה הי' נסיון, בלא נס.

(135) שם, ד"ה.

(136) ואתחנן ד, ד.

(137) לא, ט.

(138) ויש לבאר סדר הדברים "לא לכם ניתנה, לנו ניתנה" (דלכאורה היו צריכים להקדים "לנו ניתנה", כיון שזהו מה שנוגע אליהם) — כי, עיקר הטענה שיכולה להיות אצל בני לוי ב"יום מחר", לאחרי הכניסה לארץ, היא: "לא לכם ניתנה", כיון שאתם עוסקים בעניני עוה"ז הגשמי, שמעלימים על התורה, אלא מאי, תורה מה תהא עלי' — "לנו ניתנה".

(132) שם, ב.

(133) על השאלה שלכאורה הוצרך רש"י להבהיר זאת, כפי שמבהיר בכ"מ — ענה כ"ק אדמור"ר שליט"א:

בפסוק "ואלה תולדות יצחק" (ר"פ תולדות), "יעקב ועשו האמורים בפרשה" — לא זה (שהכתוב מדבר ע"ד ענין המובא לאח"ז) באוואָרגנט ער, כי זהו פשוטו, אלא שהפירוש ד"תולדות" הוא "יעקב ועשו האמורים בפרשה", ולא מאורעות.

ובפסוק "וזאת התורה וגו' אלה העדות וגו'" (ואתחנן ד, מד), "זו שהוא עתיד לסדר אחר פרשה זו" — שם כתוב "אלה", "זאת", ולכן הוצרך לפרש "זו שהוא עתיד לסדר אחר פרשה זו", ולא הסמוך (לא מלפניו).

(134) לא' שהעיר בנוגע ל"מן" ("לחם גו'" שנאמר בו (בשלח טז, ד ובפרש"י) "למען אנסנו" (נסיון), שלכאורה הרי זה כמו

אמר להם היום הזה נהיית לעם וגו'¹³⁹, היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום".

אבל פירוש זה אינו מספיק, כי: (א) מלשון הכתוב "ולא נתן ה' לכם גו'" משמע שהעיכוב הי' (לא מצד בני"י, אלא) מצד הקב"ה, (ב) הפירוש "עד" הוא ולא עד בכלל, דלא כבכל מקום, (ג) מ"ש בפ' וילך "ויתנה אל הכהנים גו'" אירע קודם מ"ש בפרשתנו "היום הזה נהיית לעם".

ולכן מוסיף רש"י: "ד"א ולא נתן ה' לכם לב לדעת, שאין אדם עומד על סוף דעתו של רבו וחכמת משנתו עד ארבעים שנה וכו'"¹⁴⁰.

וה"יינה של תורה", שגם בהנסיים שכבר הורגלו בהם ונעשו כטבע, צריך להכיר חסדי הקב"ה, שגם הבחי' שקדוש ומובדל מעולמות ("הקדוש") נמשכת ("ברוך") למטה בתוך העולמות. וזהו גם הדיוק "שאתם דבקים וחפצים במקום", דרגת האלקות שנמשכת בתוך "מקום" העולם —

הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס¹⁰ בלקו"ש חי"ד ע' 99 ואילך.

יח. וההוראה מזה:

כאשר הולכים בשליחותו של מקום — צריכים תמיד להיות "דבקים וחפצים במקום".

וענין זה נעשה בעיקר ע"י לימוד התורה, כמבואר בתניא¹⁴¹ שעיקר ההתאחדות עם הקב"ה נעשית ע"י התורה, כיון שאורייתא וקוב"ה כולא

ועוד זאת: לפי' הא' תתורן הסתירה שבתחילה נאמר "אתם ראייתם גו'", ולאח"ז נאמר "ולא נתן ה' לכם גו' עינים לראות" ** — כי, מ"ש "אתם ראייתם" קאי על הנסיים, ומ"ש "ולא נתן ה' לכם גו' עינים לראות" קאי על ההכרה בחסדי המקום. (141) פכ"ג.

(**) ואין לומר שמדובר אודות ב' דרגות: דרגא א' — "אתם ראייתם", ודרגא ב' — "ולא נתן ה' לכם גו' עינים לראות", דא"כ, הי' רש"י צריך לפרש זאת.

(139) פרשתנו כז, ט. (140) אמנם לפי' זה צ"ל ש"ולא נתן גו' לב לדעת" קאי על הנסיים, וכנ"ל שקשה לפרש כן*, כיון שבנ"י הודו ואמרו שירה על הנסיים (ודוחק לומר שהיתה אצלם הכרה בהנסיים, אבל לא באופן שעמדו "על סוף דעתו"). ולכן יש צורך בפי' הא', והוא קרוב יותר לפש"מ.

(* ראה גם לקו"ש שבפנים ע' 105 (משיחת ש"פ תבוא תשכ"ה) — שהקושי בפי' הב' הוא בתיבות "ותבואו אל המקום הזה", עיי"ש.

חד¹⁴², ולא כמו מצוות שהם רק "אברין דמלכא"¹⁴³. וכמבואר בהמשך תער"ב¹⁴⁴ שהענין דפנימיות אבא פנימיות עתיק¹⁴⁵ הוא רק בתורה; וזהו ענין ששייך לכל, לא רק ליחידי סגולה.

וע"י לימוד התורה, כולל גם פנימיות התורה, באופן של הפצה ב"חוצה", תקינים הבטחתו של משיח לבעש"ט, שביאתו תהי' לכשיפוצו מעינותיך חוצה¹⁴⁶,

וכמ"ש בסיום הפטרת היום: "בעתה אחישנה"¹⁴⁷ — שתהי' ביאת המשיח באופן כזה או באופן כזה,

ונעשה הענין ד"אתם נצבים היום" ("כיום הזה שהוא קיים .. ומאיר") כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם גו' מחוטב עציק עד שואב מימין¹⁴⁸, באופן שכולם "דבקים וחפצים במקום".

ואז נותן הקב"ה כתיבה וחתימה טובה לשנה¹⁴⁹ טובה ומתוקה, בבני חיי ומזוני ריחי, הן בגשמיות והן ברוחניות, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁷³.

148) ר"פ נצבים (ובפרש"י).
149) נזכר גם מ"ש בפרשת ביכורים "בת קול מברכתו .. תשנה לשנה הבאה" (פרש"י פרשתנו כו, טז), שהלשון "שנה" מורה שחוזר ונשנה אותו ענין (נסמן בלקו"ש חי"ז ע' 150), ויתירה מזה, כדברי רבינו הזקן (תניא אגה"ק סי"ד) ש"בכל שנה ושנה יורד ומאיר .. אור חדש ומחודש .. עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה" (אפילו בזמן שביהמ"ק הי' קיים).

142) תניא פ"ד ורפכ"ג בשם הזהר. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, ב. תקו"ז ת"ו בתחלתו. לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.
143) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א).
144) ח"א ע' תיב ואילך.
145) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ.
וראה גם סה"מ ה'ש"ת ס"ע 49, ובהערות כ"ק אדמו"ר שליט"א שם.
146) אגה"ק דהבעש"ט (כש"ט בתחלתו. ובכ"מ).
147) ישעי' ס, כב.